

Andrzej-Ludwik Włoszczyński

projekt
ORLI DOM

Andrzej-Ludwik Włoszczyński

projekt
ORLI DOM

Studium koncepcyjne
wersji użytkowych
herbu i godła
Rzeczypospolitej Polskiej

© Copyright by Andrzej-Ludwik Włoszczyński, 2011 r.

© Copyright by Wydawnictwo internetowe e-bookowo, 2015 r.

Grafika na okładce: Andrzej-Ludwik Włoszczyński

Projekt okładki: Andrzej-Ludwik Włoszczyński

ISBN 978-83-7859-508-3

Autor: Andrzej-Ludwik Włoszczyński

Kontakt: tel. 602 229 544, alw@post.pl

Wydawca: Wydawnictwo internetowe e-bookowo

www.e-bookowo.pl

Kontakt: wydawnictwo@e-bookowo.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

Kopiowanie, rozpowszechnianie części lub całości
bez zgody wydawcy zabronione.

Wydanie I 2015 r.

SPIS TREŚCI

- 6 Od autora – po co powstał Orli Dom
- 10 Założenia do projektu

- 11 STAN
 - 11 – co mamy
 - 13 – czego brakuje
 - 13 – co należy zrobić

- 16 **MATERIAŁ PORÓWNAWCZY
DO KSIĘGI HERBU MAŁEGO RP**

- 17 RÓŻNICE
 - 17 – różnice w rysunku godła

- 19 KORONA
 - 19 – rys historyczny
 - 25 – odtworzenia
 - 29 – konkluzja

- 30 OKO
 - 30 – oko, dziób, język
 - 33 – dziób
 - 35 – język
 - 36 – reasumując

- 38 ROZETA
 - 38 – koniczyna czy trójliść
 - 42 – trójliść w herbie współczesnym
 - 44 – konkluzja

- 45 PIÓRA
 - 45 – pióra na piersi
 - 46 – konkluzja
 - 47 – pióra skrzydeł
 - 47 – pióra na udach
 - 47 – układ piór ogona
 - 48 – łapy
 - 48 – szpony

- 49 TARCZA
 - 49 – tarcza herbu
 - 56 – konkluzja

- 59 **GEOMETRIA**
- 59 – orla geometria
- 66 – konkluzja
- 67 – porównanie geometrii godła przy użyciu siatki kryształu i nowej siatki punktów
- 71 **BARWY**
- 71 – barwy herbu
- 71 – stan zastany – barwy flagi
- 77 – skąd się wziął problem, czyli wełniana biel
- 79 – konwersja wraca
- 80 – niestała czerwień
- 88 – konkluzja
- 90 **BLAZON**
- 90 – blazon a powtarzalność
- 98 **HERB**
- 98 – dlaczego „herb mały”
- 101 – konkluzja
- 102 **KSIĘGA HERBU MAŁEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ** wybór
- 103 – księga herbu małego
- 104 – objaśnienia terminów
- 105 – systemy barw
- 106 – herb i godło – prezentacja wersji
- 107 **A – HERB**
- 107 – karty A 1.1- 1.10
- 115 **B – GODŁO**
- 115 – karty B 1.1- 1.4
- 119 **D – KOLOR**
- 119 – specyfikacja kolorystyki – karty D 1.1a- 1.1b
- 121 – oddziaływanie tła – karty D 2.1a- 2.1b
- 123 **E – POLE OCHRONNE**
- 123 – karty E 1.1a- 1.1b
- 125 **VARIA**
- 126 „Nie róbmy z orla karykatury” Violetta Rymaszewicz (wywiad)
- 131 „Skąd się wziął ten cały burdel” Matthew Halaba (wywiad)
- 142 projekt Orli Dom – opracowane części

OD AUTORA

PO CO POWSTAŁ PROJEKT ORLI DOM

Mówiąc najkrócej: aby zakończyć przedłużające się dyskusje na temat kształtu narodowego godła, a wziąć się za konkrety. Tak się bowiem dziwnie składa, że od samego początku ukończenia ponownie orła, po transformacji, toczą się bardziej lub mniej intensywne boje o poprawienie rysunku herbu Orła Białego oraz zapisów ustawy o godle. Jak widać gołym okiem – bez efektów. W publicznych dyskusjach na ten temat ujawnia się raz po raz brak zrozumienia, ale przede wszystkim zainteresowania ze strony decydentów, czy szerzej klasy politycznej.

Listę moich publikacji na ten temat można znaleźć na stronie projektu Orli Dom – <http://www.orlidom.pl/index.php/biblioteka>

Zatem celem, jaki sobie postawiłem, było pokazanie jak w formie podstawowej opracowanie tego typu powinno wyglądać, nie tylko pod względem rysunku, co oczywiście jest istotne, ale przede wszystkim także pod względem dopracowania wersji herbu z uwzględnieniem różnych technik wykonania, specyfikacji kolorystycznej itp.

Założenia projektu, jakie przyjąłem, było teoretycznie dość proste i wynikające z doświadczeń, tak własnych, jak i obcych, posługiwania się naszymi symbolami narodowymi w praktyce projektowej i wykonawczej: stworzenie wersji użytkowej herbu i godła RP – roboczo nazwanego „herbem małym”, maksymalnie dostosowanej do różnych rodzajów mediów i pozwalającej na poprawne jego stosowanie w każdej technologii i na każdym materiale. Stworzenie wersji uproszczonej, tak w rysunku jak i odmianach, ze skodyfikowanym w księgę opisem zastosowań danej odmiany oraz użytkową specyfikacją koloru pozwalającą prawidłowo odwzorować herb – system Pantone, CMYK, RGB, RAL itp. Z drugiej strony pokazanie właśnie tej dokumentacji, jako przykładu tego co być powinno, a nie ma.

W dobie powszechnego wykorzystywania logo (znaku firmowego czy produktowego), również w mediach elektronicznych, nie do pomyślenia jest by projektant przekazał klientowi tylko wydruk zaprojektowanego znaku, stwierdzając,

że to jest wzorzec i na tej podstawie można sobie odtwarzać ów znak. Odtwarzać, co podkreślam, gdyż wersji cyfrowych znaku brak. A taką właśnie, kuriozalną, sytuację mamy z naszym Godłem państwowym i mieć będziemy tak długo, póki jedynym wzorcem herbu jest wydruk w Dzienniku Ustaw, na dodatek na lichawym papierze a co za tym idzie z przekłamaniami kolorystycznymi.

Nie do pomyślenia jest także by profesjonalny projektant przekazał zleceniodawcy, jako specyfikację koloru li tylko wartości CIELUV dla konkretnego, jednego podłoża. Dodam specyfikację wymagającą oprzyrządowania i warunków laboratoryjnych do badania barwy. Specyfikacja minimum, dla każdego projektu znaku, to specyfikacja Pantone, CMYK, RGB i webcod. To minimum pozwala ogarnąć podstawowe zastosowania znaku na różnych polach jego eksploatacji, ale nie wyczerpuje wszystkich możliwych specyfikacji, żeby wspomnieć tylko NCS, RAL, Pantone do tkanin i plastiku, wzorce kolorów nici etc. A jednak nasz najważniejszy znak, symbol państwowa, tego wszystkiego po prostu nie ma, opierając całą specyfikację li tylko na parametrach CIELUV i to sprecyzowanych dla materii flagi, zatem do konkretnego zastosowania, na konkretnej tkaninie. Co gorsze nie dającego się łatwo konwertować na inne systemy barwne bez sporych odchyień odcienia barwy.

Zatem podstawą, tej zaplanowanej użyteczności, oprócz uproszczenia samego rysunku, była także próba dopasowania rysunku godła w bardziej heraldyczne ramy, sprawdzenia czy taka zmiana rysunku pozwoli na łatwiejszą aplikację znaku na różnych mediach, czy wydobycie tej białości „Orła Białego” będzie miało korzystny wpływ wizualny.

O ile założenie było proste, o tyle realizacja, tego założenia, przybrała nieco rozbudowaną formę, z wielością wersji do różnych zastosowań. Cały czas przybywa także testów wykonania, w konkretnych technologiach i przy zastosowaniu różnych materiałów. Doświadczenia wyniesione z każdego testu wykonania godła w konkretnej technice i materiale pozwalają poprawić ewentualne błędy, dostosować się do technologii czy precyzyjniej określić niuanse materiałowe, podpowiadają także kolejne rozwiązania lub – co ciekawe – także kolejne zastosowania do kolejnych prób. Czy są z tego testowania jakieś dodatkowe korzyści? Naturalnie! Każde takie testowanie to doświadczenie bezcenne, kontakt z wykonawcami, fachowcami

znającymi swoją robotę, posiadającymi doświadczenie i wiedzę, którymi się dzielą. To nie tylko okazja do wprowadzania niezbędnych korekt, ale także kolejna porcja otrzymanej wiedzy i doświadczeń własnych. Powiem więcej testowanie takiego znaku musi być wykonane na możliwie najszerszym spektrum materiałów i technologii, by można było także opracować precyzyjnie użycie orła w Katalogu zastosowań, który nie jest tu prezentowany.

Zarzuci mi ktoś, że tworzę kolejny nieprawidłowy herb RP, ale pytanie jest proste – która z wersji herbu RP, funkcjonujących wokół nas, jest prawidłowa? Która odpowiada rzeczywistości i w 100% wzorcowi, zawartemu w Załączniku do „Ustawy o godle”? Wbrew pozorom nieliczne to przykłady. Wystarczy popatrzeć na owalne tablice urzędowe, z herbem Rzeczypospolitej, wystarczy przejść się warszawskim Krakowskim Przedmieściem i przyjrzeć się dokładnie tym tablicom, a jest ich tam sporo - co jedna to inna, inny nieco rysunek orła, inne proporcje tarczy herbu do całej tarczy owalnej, o kolorze nawet nie wspominam.

Powyżej przykładowe cztery tablice urzędowe, owalne, oferowane przez producentów w Internecie.

To tylko jeden z przykładów „dowolności z musu” w stosowaniu herbu lub godła RP, które można mnożyć w nieskończoność, zaś źródło problemu jest cały czas to samo - brak prawidłowego wzorca elektronicznego, do którego łatwo się odwołać, bez potrzeby jego ciągłego nieprecyzyjnego odtwarzania.

Podstawowy element, dopingujący mnie do kontynuacji tego projektu (a może eksperymentu?), to świadomość tego, co dzieje się w zarządzaniu znakiem i wizerunkiem na świecie, nie tylko na poziomie firm, ale właśnie na poziomie państw.

Nowoczesne państwa starają się tym wizerunkiem, znakiem, zarządzać w sposób spójny i konsekwentny, na bazie opracowanych szczegółowo zasad, które nie ograniczają się do samego herbu i godła. Są to dużo szersze opracowania, szczegółowo ogarniające poszczególne media, pola, ale i sposoby aplikacji na różnego rodzaju nośnikach informacji reprezentujących państwo – takich jak tablice, druki informacyjne, papeterie itd. z precyzyjnie rozpracowanymi layoutami, wyznaczonym miejscem i wielkością ekspozycji znaku etc. Takie opracowanie, wzorzec, jest bardzo precyzyjnym narzędziem do zarządzania jednolitym wizerunkiem. Łatwo się do niego odwołać z każdym szczegółem i porównać. Inaczej pozostaje liczyć na domyślność a zarazem jednomyślność tej domyślności, by udał się cud spójnego wizerunku państwa poprzez jego własny znak, odtwarzany przy każdej okazji od nowa i coraz to nową ręką.

Na koniec mała konstatacja, na temat roli, jaką tak przygotowane opracowanie mogło by odegrać. Roli być może niewielkiej, ale wartej docenienia - tak opracowana, w kształcie podstawowym księga herbu sama w sobie mogłaby stać się upominkowym „gadżetem”, promującym Polskę poprzez jej znak Godło „Orła Białego”. Utrwalając jednocześnie to godło w szerszej świadomości, a co niezmiernie ważne w formie jednolitej. Piszę o tym nie bez przyczyny, księga projektu Orli Dom została pokazana przez Krzysztofa J. Guzka (członek Szkockiego Towarzystwa Heraldycznego), w roku 2012, na XXX Międzynarodowym Kongresie Heraldycznym w Maastricht, Holandia, wzbudzając bardzo duże i pozytywne zainteresowanie międzynarodowego grona heraldyków.

Może warto to wykorzystać do promocji Polski.

PODZIĘKOWANIA

Bardzo dziękuję Panu Krzysztofowi J. Guzkowi, heraldykowi, członkowi The Heraldry Society of Scotland, za konsultacje, pomoc i wsparcie merytoryczne.

Andrzej-Ludwik Włoszczyński
projektant

ZAŁOŻENIA

ZAŁOŻENIA PROJEKTU ORLI DOM

1. Opracowanie wersji użytkowych herbu i godła RP, nazywanego dalej „herbem małym”, w kształcie maksymalnie dostosowanym do różnych mediów i pozwalających na poprawne oraz jednorodne ich stosowanie niezależnie od technologii wykonania jak również stosowanych materiałów.
2. Wprowadzenie zmian w rysunku orła, uzasadnionych historycznie i heraldycznie, a także poprawiających rysunek, a przez to oddziaływanie, godła w wersji uproszczonej
3. Skodyfikowanie opracowanych wersji „herbu małego” w postaci księgi herbu, wraz ze wskazaniem wersji herbu lub godła odpowiednich do materiałów i technologii. Przedstawienie w ramach tego opracowania możliwie szerokiej, użytkowej, specyfikacji barw heraldycznych dla systemów: CMYK, Pantone®, NCS, HKS, RAL, RGB, web color. Pokazanie oddziaływania kolorów tła na herb/godło. Wskazanie budowy pola ochronnego oraz geometrii godła.
4. Możliwie szeroka weryfikacja zaprojektowanych wersji herbu i godła metodą testowania materiałów i technologii pod kątem ich użyteczności.

STAN

CO MAMY

„Ustawa o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych” stanowi:

Art. 2 ust. 1.

„Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy.”

Załącznik nr 1

Herb jest prezentowany jedynie w tym drukowanym załączniku do Ustawy. Ustawa nie przedstawia żadnej innej wersji herbu. Nie została także stworzona żadna oficjalna wersja elektroniczna herbu RP.

Wykorzystywane, w druku i innych egzekucjach, wizerunki herbu RP są jego indywidualnymi odtworzeniami, o mniejszym lub większym stopniu poprawności i zgodności z wersją ustawową.

W obiegu półoficjalnym istnieją dwie wersje:

1. Wersja czarnobiąta godła, tzw. „pieniężna” (używana na banknotach, czasem także na drukach oficjalnych).
2. Odtworzenie herbu RP, w postaci elektronicznej, dla potrzeb serwisu Wikipedia, w postaci pliku .png. Wersję tę umieszczono na stronie oficjalnej Prezydenta RP, do pobrania.

Należy zaznaczyć, że obie te wersje nie są dokładnym 100% odwzorowaniem herbu RP, przedstawionym w Załączniku nr 1 do „Ustawy o godle”.

**GODŁO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

CZEGO BRAKUJE

1. Brak skodyfikowanej i opisanej wersji oficjalnej herbu RP, jak i samego godła Orła Białego.
2. Brak wersji uproszczonej, o większym stopniu zgodności z zasadami heraldyki, zarazem o mniejszej liczbie szczegółów. Brak zatem wersji umożliwiających prawidłowe odwzorowanie w różnych sytuacjach, różnymi metodami i na różnych nośnikach.
3. Brak wersji innych niż pełnokolorowa, dostosowanych do innego niż druk pełnokolorowy zastosowań.
4. Brak szerszej, użytkowej, specyfikacji koloru tak dla różnych systemów, jak i przestrzeni barw.

CO NALEŻY ZROBIĆ

Wersje nieistniejące obecnie, a potrzebne, zostały zestawione poglądowo na rysunku (strona 15).

Wersja A jest podstawową, i jedyną, wersją herbu z Ustawy o godle, określaną dalej jako „herb państwowy”.

Taka wersja winna funkcjonować w zawężonym zakresie użytkowania, do specjalnych celów, szczególnie odtwarzania trójwymiarowego.

Powyższe wynika z faktu iż herb Z. Kamińskiego projektowany był do użytku jako forma przestrzenna, zaś wersja płaska oddaje tę przestrzenność cieniami, nie stosowanymi w heraldyce. Zwężony ku dołowi kształt tarczy, autorstwa Andrzeja Heidricha, wskazuje na konkretne stosowanie herbu – umieszczania godła na dużej wysokości, taki kształt tarczy stwarza u osoby oglądającej ją, z dołu, złudzenie idealnie równoległych boków.

Wersje uproszczone, uzupełniająca herb państwowy, od B do G, zostały roboczo nazwane „herbem małym”. Przedstawione na rysunku komplet wersji powinien rozwiązać problem używania herbu i godła, niezależnie od stosowanej techniki (druku, tłoczenia, grawerowania itp.), materiału, czy medium.

Komplet wersji powinien zawierać:

3 wersje kolorowe

B – wersja pełnokolorowa – czerwień (tarcza) + żółć/złoto (korona, dziób, szpony) + czern (rysunek)

C – wersja dwukolorowa – czerwień (tarcza) + żółć/złoto (korona, dziób, szpony), bez czerni (rysunek)

D – wersja jednokolorowa – czerwień (tarcza)

2 wersje achromatyczne

F – wersja ze szrafunkiem tynktur

G – wersja ideogramowa, bez szrafunku

2 wersje godła

I – wersja ideogramowa

J – wersja biel bez rysunku, w kontrze

Wyżej wyselekcjonowane 7 wersji powinno zapewnić możliwość stosowania godła i herbu bez ograniczeń wynikających ze stosowanej techniki odwzorowania czy materiału/nośnika.

Całość opracowania powinna mieć formę **księgi herbu**, z prezentacją możliwie szerokiej, użytkowej, specyfikacji koloru dla systemów: CMYK, Pantone®, NCS, HKS, RAL, RGB, web color. Należy także określić precyzyjnie pola ochronne dla Herbu i godła.

Za celowe, ze względu na rozróżnienie wersji oficjalnej i herbu małego, wydaje się wprowadzenie zmian w rysunku orła, uzasadnionych historycznie i heraldycznie, a także poprawiających sam rysunek, a przez to oddziaływanie godła w wersji uproszczonej.

Z zaprezentowanego, na rysunku, kompletu wersji herbu małego wykluczeniu uległy dwie wersje – E i H.

Wersja E – herb w skali szarości. Taka wersja jest błędna, choć bywa stosowana. Tworzona przy wykorzystaniu polecenia „usuń kolor” programu Photoshop, nie ma uzasadnienia, ze względu na fakt istnienia kodu barw heraldycznych (tynktury) z przypisanym każdej barwie wzorem szrafury. Zamiast tej wersji winna być stosowana wersja F, z prawidłowym dla barw szrafunkiem, lub wersja G, ideogramowa.

Wersja H – godło orła bez tarczy. W tym wypadku za odrzuceniem wersji przemawia praktyczność stosowania. W małym formacie godła umieszczona w rysunku kod barwy (w koronie, dziobie i szponach) staje się nieczytelny. Taka wersja godła musiała by być stosowana w dużych rozmiarach, w druku czarnobiałym, co mogło by tłumaczyć potrzebę jej istnienia. Z tej też racji zasadne wydaje się stosowanie, w innych wersjach, tylko kodu barwy czerwonej.

herb państwowy

A

wersja uproszczona

B

C

D

E

F

G

H

I

J

Andrzej-Ludwik Włoszczyński
Projektant, ilustrator, doradca, freelancer.

Ponad 40 lat pracy zawodowej,
10 lat grafik w Państwowym Instytucie Wydawniczym,
15 lat prowadził autorską pracownię projektową,
3 lata wykładowca identyfikacji wizualnej
w Warszawskiej Szkole Reklamy.

Strony internetowe Autora:
portfolio logo – <http://e-alw.com>
Orli Dom – <http://orlidom.pl>
ilustracje – <http://ilustrino.com>
blog alw – <http://alw.pl>

Kontakt:
tel. 602 229 544
alw@post.pl